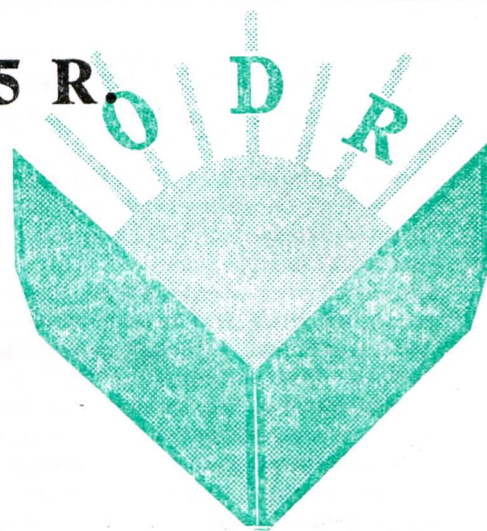

STYCZEŃ NR 1 (77) 1995 R.

DORADZTWO ROLNICZE

CENA 30 gr (3.000 zł)

W GRABANOWIE

W numerze: • Komunikat • Mokra zgnilizna ziemniaka • Czy chcesz poznać zasady spółdzielczości • Komunikat dla pszczelarzy • Wieści z pasieki • Choroby przechwalnicze jabłek • Znaczenie dobrej kondycji fizycznej macior • Wartość zarejestrowanych w Polsce odmian pszenicy i żyta ze szczególnym uwzględnieniem odmian jakościowych • Notowania z targów i jarmarków • Z obserwacji • Warszawska giełda paszowo-zbożowa w połowie 1995 roku • Uwaga rolnicy • Jak tuczyć świnię • Ukryte pieniądze • Bezpieczne składowanie nawozów • Pulsator - serce dojarki • Odchów cieląt • Agroturystyka - dodatkowe źródło dochodu • Surówki i sałatki na zimę

K o m u n i k a t

R o l n i c y !

W roku 1994 z powodu suszy i upałów ziemniaki odmian wczesnych i śr. wczesnych zakończyły przedwcześnie swój rozwój. W odmianach późnych wystąpiło zjawisko "dzieciuchowatości" oraz zainfekowanie zarazą ziemniaka w końcowym okresie wegetacji.

Wymienione czynniki, a także mokra i ciepła jesień są przyczyną gnicia przechowywanych ziemniaków.

Aby zapobiec stratom należy systematycznie kontrolować piwnice i kopce. W przypadku stwierdzenia, że ziemniaki gniją należy je wietrzyć, przebierać, a w miarę możliwości uparować i zakisić.

*Dyrektor Wojewódzkiej Stacji Kwarantanny
i Ochrony Roślin w Białej Podlaskiej*

mgr inż. Bogdan Jachimczuk

I n f o r m a c j a

W miesiącu grudniu w ODR Grabanów odbyły się n/w seminaria:

- - 01-02.12.1994 r. temat: Rozwój działalności agroturystycznej na obszarze Podlasia i Polesia - ucz. - 50 os.
- - 03 i 05.12.1994 r. temat: Przetwórstwo i marketing ziemniaka -ucz. - 48 os.
- - 09.12.1994 r. temat: Poprawa mięsności tżody chłwejnej - ucz. - 58 os.
- - 15-16.12.1994 r. temat: Przetwórstwo owoców i warzyw - ucz. - 38 os.

Mokra zgnilizna ziemniaka

Mokra zgnilizna bulw ziemniaka jest zaliczana do chorób o największym znaczeniu gospodarczym obok zarazy ziemniaka i suchej zgnilizny.

Bulwy ziemniaka zebrane w tym roku są szczególnie narażone na tę chorobę z uwagi na wtórny wzrost ziemniaka jaki wystąpił na plantacjach odmian późniejszych. Spowodowało to wykształcenie się nowych bulw, które nie zdążyły dojrzeć przed zbiorem, a niedojrzałe bulwy są bardzo wrażliwe na porażenie przez patogeny.

Mokłą zgniliznę wywołują głównie bakterie z rodzaju *Erwinia* i inne pektolityczne bakterie z rodzaju *Pseudomonas*, *Bacillus*, *Clostridium*, *Flavobacterium*.

Źródłem zakażenia są bakterie przeżywające wewnątrz bulw i na ich powierzchni, bakterie pochodzące z roślin chorych i resztek roślinnych, a także znajdują się w mikroskopijnych kropelkach wody zawieszonych w powietrzu. W okresie wegetacji bakterie rozprzestrzeniają się głównie z rozpadających się bulw. Ilość bakterii gwałtownie wzrasta w miarę zwiększania się wilgotności gleby. Bakterie przemieszczają się z porażonych bulw matecznych do bulw potomnych poprzez stolony.

Nawet zdrowe bulwy mają na swojej powierzchni dużą ilość bakterii chorobotwórczych, lecz intensywne gnicie prawidłowo przechowywanych bulw jest rzadkie, ponieważ posiadają one naturalną odporność w stosunku do *Erwinia carotovora*. Głównymi czynnikami obniżającymi tę naturalną odporność są:

- niedojrzałość fizjologiczna bulw
- wilgotne, uszkodzone, przemarznęte bulwy
- przechowywanie ziemniaków w pomieszczeniach o podwyższonej temperaturze i wilgotności przy słabym wietrzeniu
- porażenie bulw przez inne patogeny (zaraza ziemniaka, sucha zgnilizna)

Instytut Ziemniaka od lat prowadzi systematyczną ocenę odporności odmian ziemniaka na mokłą zgniliznę. Obecnie żadna z zarejestrowanych odmian nie jest uznawana za dość odporną. Większość odmian wyceniono jako dość wrażliwe i wrażliwe.

Dzisiaj nadal najważniejszą rolę w ograniczaniu mokrej zgnilizny mają działania profilaktyczne polegające na utrzymaniu naturalnej odporności bulw oraz ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania się bakterii. Są to:

- sadzenie zdrowymi sadzoniakami
- prawidłowa ochrona plantacji w okresie wegetacji (selekcja negatywna, zwalczanie chwastów i zarazy ziemniaczanej)
- zmniejszenie uszkodzeń podczas zbioru i transportu
- odpowiednia temperatura podczas zbioru
- zbieranie bulw dojrzałych
- przechowywanie bulw w odpowiednich warunkach
- niedopuszczenie do wtórnej infekcji bulw podczas sortowania

Jak wcześniej wspomniałem przebieg wegetacji w bieżącym roku szczególnie obniżył odporność bulw na mokłą zgniliznę, wobec tego należy systematycznie kontrolować ziemniaki w kopcach i piwnicach. W przypadku zaobserwowania pierwszych zgniłych bulw należy ziemniaki przebrać, a przy dużej ilości zgniłych bulw parować i zakisić. Należy pamiętać o wietrzeniu kopców i piwnic jeśli tylko temperatura powietrza na to pozwala.

*gł. specj. ODR Grabanów
A. Matuszewski*

Czy chcesz poznać zasady spółdzielczości ?

Doradztwem rolniczym w Polsce zajmują się Ośrodki Doradztwa Rolniczego, które realizują różnego typu programy szkoleniowe: szkolenia całoroczne, seminaria, konferencje, filmy wideo, wycieczki, pokazy, demonstracje, ulotki, instrukcje, poradnictwa indywidualne, wydawnictwa ciągłe oraz doradztwo komputerowe. Programy szkoleniowe dostosowane są do zmieniających się i rosnących potrzeb rolników. Punktem wyjścia do opracowania programów jest interes rolnika wobec czego wymaga to zmiany modelu prowadzenia szkoleń w stosunku do dotychczas stosowanych metod. Praca Ośrodków opiera się na wykwalifikowanych doradcach i współpracy z instytucjami krajowymi i zagranicznymi, w tym rolników z ACDI.

ACDI jest bezdochodową organizacją powołaną w 1963 r. przez przodujące spółdzielnie rolnicze i organizacje rolników działające na terenie USA. Poprzez szkolenia, pomoc specjalistyczną ACDI stara się wyjść naprzeciw potrzebom spółdzielni rolniczych, systemu finansowania rolników, sprawom agrobiznesu oraz wspomóc agencje rządowe w rozwijających się krajach. Jednym z celów tej

organizacji jest organizowanie szkoleń, które pomogą ludziom związanych z rolnictwem podnieść kwalifikacje z zakresu zarządzania aby lepiej przygotować ich do prowadzenia i tworzenia prywatnych firm w warunkach gospodarki rynkowej. ACDI prowadzi pięciodniowe kursy na temat "Organizowanie spółdzielni rolniczej" i jak być "Efektywnym Członkiem Rady Spółdzielni Rolniczej" we współpracy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego. Pierwszy kurs dla 20-osobowej grupy osób z naszego województwa odbył się w dniach 12 - 16 grudnia w Łowiczu. Następny kurs dla grupy 30 - osobowej zaplanowany jest na 16 - 20 stycznia 1995 r. w Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Grabanowie. Zakwaterowanie, wyżywienie pokrywane jest ze środków ACDI. Dojazd do Grabanowa na koszt uczestników. Osoby zainteresowane kursem spółdzielczym mogą zgłaszać się do Zespołów Doradztwa Rolniczego w swoich rejonach. Doradcy terenowi udzielą szczegółowych informacji. **Z a p r a s z a m y .**

*Koordynator ZDR Biała Podl.
Janina Kempka*

POMORSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZENIOWE GRYF S.A

Oddział Biała Podlaska ul. Reformacka 9
tel/fax 44-39-37

proponuje rolnikom bardzo korzystne formy ubezpieczeń
przy niskich składkach

1. budynki od ognia w gospodarstwach rolnych

- budynki murowane kryte twardo	
mieszkalne	0,10%
gospodarcze	0,13%
- budynki drewniane kryte twardo	
mieszkalne	0,16%
gospodarcze	0,23%

2. oc z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego - 1,16zł/ha

3. dobrowolne ubezpieczenie mienia ruchomego od ognia i innych zdarzeń losowych

- ziemiopłody	0,4%
- zwierzęta gospodarskie	0,2%
- maszyny, narzędzia rolnicze	0,3%
- ruchomości domowe od ognia	0,5%
- ruchomości domowe od kradzieży	0,9%

4. ubezpieczenie nieszczęśliwych wypadków 1,20%

5. oc komunikacyjne /najtańsze, korzystne zniżki/

INTER-DROBIARZ S.A.

Żelków 54, 08-110 Siedlce
tel. 272-48, 44-85-33

"Interdrobiarz" SA z/s Żelków 54 k.Siedlec informuje,
że będzie prowadził sprzedaż kurek pięcioletniowych w terminie od 19 kwietnia 1995 r. do
końca maja 1995 r.

Zamówienia indywidualne i od Kół Gospodyń Wiejskich lub innych organizacji prosimy kiero-
wać na adres Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie i Zespołów Doradztwa Rolniczego
w Białej Podl., Łosicach, Parczewie, Radzynie Podl. i Wisznicach.

Adres i telefony umieszczone są na ostatniej stronie "Doradztwa Rolniczego"

ZAPRASZAMY

KOMUNIKAT

DLA PSZCZELARZY

W dniach 26-27 listopada 1994r, odbyła się w Kamiannej, w Domu Pszczelarza, narada przedstawicieli pszczelarzy. Uczestniczyli w niej: prezesi Wojewódzkich Związków Pszczelarzy, prezesi Kół Pszczelarskich oraz przedstawiciele Ośrodków Doradztwa Rolniczego z całej Polski. Władze centralne reprezentowane były przez przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Ministerstwa Finansów, dwóch posłów. Z województwa białkopodlaskiego wzięli udział w naradzie: Prezes Rejonowego Koła w Białej Podlaskiej Pan Józef Garbarczyk i Prezes WZP Pan Bohdan Sewastianuk.

Podczas narady ustalono m.in. zasady zaopatrzenia pszczelarzy w cukier, w 1995 roku. Jedynym rozprowadzającym cukier wśród pszczelarzy będzie Polski Związek Pszczelarzy, poprzez Wojewódzkie Związki Pszczelarzy i Koła Pszczelarskie. Warunkiem zakupu cukru, przeznaczonego do dokarmiania rodzin wczesną wiosną i uzupełnienia zapasów zimowych, jest opłacenie składek członkowskich, przynależności do Związku Pszczelarskiego. Cena cukru będzie znacznie niższa od ceny detalicznej. Składki za rok 1995 i zaległe za 1994r. można opłacać we wtorki i czwartki, w godz 10⁰⁰-13⁰⁰ w Rejonowym Kole Pszczelarskim, ul. Żeromskiego 1 lub w Gminnych Kołach Pszczelarzy. Składka członkowska w 1995r. wynosić będzie 12zł i od każdej rodziny pszczelej 0,60zł. Dla pszczelarzy nowowstępujących do Związku, dochodzi jeszcze jednorazowa opłata wpisowa.

O bliższych szczegółach i terminie rozprowadzania cukru będziemy zawiadamiać w miesiącach lutym i marcu. Można również dowiadywać się o powyższych sprawach w Biurze Rejonowego Koła. Rejonowe Koło Pszczelarzy przyjmuje zgłoszenia i przedpłaty na zbiorowy zakup węzy, leków, sprzętu pasiecznego i prenumeratę czasopism pszczelarskich.

*Prezes Rejonowego Koła Pszczelarzy
w Białej Podlaskiej
Józef Garbarczyk*

WIEŚCI Z PASIEKI

Minęła jesień- okres przygotowywania się rodzin pszczelich do przetrwania zimy. Warunki klimatyczne oraz zjawiska atmosferyczne minionego lata i jesieni, wyraźnie zakłóciły normalny tok przebiegu zachowań pszczół w tym okresie. Długotrwała susza letnia z często spotykanyymi, wysokimi temperaturami, zahamowała vegetację roślin. Rośliny zaczęły wchodzić jakby w stan spoczynku. Ochłodzenie przyszło dopiero 14 sierpnia. Pierwszy znaczący deszcz spadł 18 sierpnia. Po tygodniu nastąpiło wznowienie vegetacji, głównie traw i ziemniaków. Podobnie zachowywały się rodziny pszczele.

Od 11 lipca do końca sierpnia waga z ustawionym na niej ułem kontrolnym, rejestrowała każdego dnia ubytki. Od 11 lipca, do końca miesiąca z nagromadzonych zapasów ubyło 2,5kg. W całym miesiącu sierpniu ubyło tylko 1,15kg. Tak niewielkie zużycie zapasów w tym miesiącu, spowodowane zostało przerwaniem czerwienia matek. W końcu lipca i na początku sierpnia matki powinny dość intensywnie składać jajeczka aby odmłodzić skład rodziny pszczelej przed zimą a w tym roku o tej porze, przestały czerwić. Na początku trzeciej dekady sierpnia w rodzi-

nach z matkami ubiegłorocznymi, nie było już nawet czerwiu krytego. Podkarmianie pobudzające do czerwienia nie dawało efektu. W poidle z wodą bywało zaledwie po kilka pszczół. W rodzinach z matkami młodymi, tegorocznymi znajdowało się po kilka dm² czerwiu w różnym wieku. We wrześniu sytuacja w rodzinach pszczelich zmieniła się. Wszystkie matki rozpoczęły intensywne czerwienie. Pod koniec miesiąca znajdowało się w wielu rodzinach po 5 plastrów zapełnionych całkowicie czerwem. Czerw znajdował się na plastrach z pokarmem, przeznaczonym na okres zimy. We wrześniu i październiku na wychów czerwiu pszczoły zużyły znaczne zapasy:

we wrześniu ul na wadze wykazał -	3,00 kg	ubytku	
w październiku	-	1,25 kg	ubytku
w listopadzie	-	0,60 kg	ubytku

Razem w tych trzech miesiącach ubyło 4,85 kg, głównie zapasów pokarmowych. Wystąpiła konieczność dodatkowego uzupełnienia zapasów. Niektórzy pszczelarze to uczynili, wielu z różnych powodów tego nie zrobiło. Pszczelarzom, którzy mają obawy, że może zabraknąć pszczołom pokarmu w drugiej połowie zimy, radzę nie popadać w panikę, a rozpocząć przygotowania do dokarmiania pszczół w razie koniecznej potrzeby, nawet zimą. W tym czasie w rachubę wchodzi ciasto miodowo-cukrowe.

Sposób przygotowania ciasta miodowo-cukrowego:

potrzebny jest miazga cukru pudru i płynny miód, podgrzany do temp. 35-40°C. Proporcje tych składników są następujące:

1kg cukru pudru i 0,25kg miodu. Cukier puder wysypujemy na stolnicę lub do miski i mieszając dolewamy stopniowo ciepły miód. Po dokładnym wymieszaniu-wyrobieniu jak ciasto, konsystencję wyrobionej masy sprawdzamy w następujący sposób:

około 1cm grubości wałek z wyrobionego ciasta kładziemy na wewnętrznej stronie dłoni z rozszerzonymi palcami. Jeżeli ciasto lekko się wciska między palce, ale nie wypada między nimi- to gęstość jest właściwa. Jeżeli ciasto jest za rzadkie, dodajemy cukier puder, jeśli zbyt gęste, dodajemy ciepłego miodu i urabiamy do uzyskania właściwej konsystencji.

Tak przygotowane ciasto miodowo-cukrowe można przechowywać np. w naczyniu emaliowanym pod przykrywką przez wiele miesięcy i w miarę potrzeby podawać pszczołom.

W rodzinach pszczelich podejrzanych o brak zapasów nad zimującym kłębem, trzeba sprawdzić usadowienie się pszczół na ramkach.

W tym celu należy zdjąć górne ocieplenie i wyjąć w środku gniazda beleczkę międzyramkową lub odwinąć z 1-2 ramek płótno przykrywające. Jeżeli przy samej górze plastra siedzą zwarcie pszczoły jest to znak, że zapasy są na wyczerpaniu. Jeżeli siedzą głębiej a nad nimi w górnej części plastra widać zasklepiony miód- dokarmianie nie jest potrzebne. Ten sprawdzian jest miarodajny dla uli, o ramkach wąskich a długich, takich jakie są używane w ulach warszawskich. W ulach o ramkach niskich a szerokich, kłęb zimujących pszczół zajmuje część szerokości plastra (około 25cm) i posuwając się w górę, może zużyć nawet wszystkie zapasy nad kłębem. Na tych samych ramkach obok kłębu, znajdują się zapasy pożywienia. Jeżeli w tym czasie będzie odwilż a w dzień słońce dobrze ogrzeje przednią ścianę z wylotem, to kłęb pszczół może przesunąć się w bok i dalej korzystać z będących tam zapasów. W czasie silnych mrozów kłęb w bok się nie przesunie i pszczoły mając obok pokarm, mogą z niego nie skorzystać a nawet osypać się z głodu.

Podkarmianie ciastem. W rodzinach głodujących odkryć kilka uliczek nad kłębem pszczół, przez wyjęcie beleczek

międzyramkowych lub odwinąć płótna przykrywające górne beleczki ramek. Na ramki z odkrytymi uliczkami położyć w poprzek kilka patyczków o grubości 1cm, a na to placek ciasta miodowo-cukrowego, grubości około 2 cm. Ciasto przykryć folią i starannie, bez przyciskania ocieplić całe gniazdo od góry.

Lepszym rozwiązaniem jest poddawanie ciasta do specjalnej podkarmiaczki. Dobrą podkarmiaczkę skonstruował pan Witold Chlebicki z Białej Podlaskiej. Jest to płaskie korytko szerokości 10cm, głębokości 2cm i długości dostosowanej do długości górnych beleczek ramek używanych uli. Dno korytka może być ze sklejki, twardej płyty pilśniowej lub cienkiej deseczki. W dnie pośrodku wycina się podłużny otwór szerokości 1cm, długości 10-12cm, przez który pszczoły pobierają ciasto i wchodzi do podkarmiaczki. Podkarmiaczkę napełnioną ciastem ustawia się otworem w dnie, dokładnie nad

otwartą jedną uliczką z pszczołami. Przybite od dolnej strony dna w linii wyciętego otworu z obydwu końców podkarmiaczki dwie, krótkie beleczki o przekroju 1x1cm a wchodzące w przestrzeń międzyramkową, gwarantują prawidłowe ustawienie. Podkarmiaczkę od góry przykrywa się szkłem. Nie pozwala to pszczołom wychodzić poza nią i umożliwia obserwację tempa pobierania ciasta. Wierzch gniazda, razem z ustawioną podkarmiaczką, należy starannie ocieplić. Po wybraniu ciasta przez pszczoły można w razie potrzeby pokarm uzupełnić.

Model takiej podkarmiaczki do poddawania ciasta miodowo-cukrowego, można obejrzeć w Biurze Rejonowego Koła Pszczelarzy w Białej Podlaskiej przy ul. Żeromskiego 1.

Opracował: dr. Walerian Maksymiuk

CHOROBY PRZECHOWALNICZE JABŁEK

Choroby przechowalnicze ogólnie możemy podzielić na dwa rodzaje. Są to mianowicie choroby infekcyjne oraz nieinfekcyjne czyli fizjologiczne. Choroby infekcyjne powodowane są przez czynnik infekcyjny, którym najczęściej są grzyby chorobotwórcze. Natomiast choroby fizjologiczne mogą być powodowane niedoborem jakiegoś składnika np. wapnia lub niewłaściwymi warunkami przechowywania. Chciałbym teraz dokładniej omówić choroby fizjologiczne. Najważniejszymi chorobami fizjologicznymi jabłek występującymi w przechowalni są: gorzka plamistość podskórna, oparzelizna powierzchniowa, plamistość Jonatana, szklistość miąższu, zbrunatnienie przygniezdne i rozpad mączysty.

Gorzka plamistość podskórna najczęściej występuje na odmianach:

Koksa Pomarańczowa, Cesarz Wilhelm i Piękna z Boskop oraz Szampion i Elstar z nowszych odmian. Objawami tej choroby są niewielkie plamki skupione głównie na połowie jabłka od strony kielicha. Miąższ owocu wokół plam jest gorzki. Wysoka temperatura i niska wilgotność powietrza w przechowalni sprzyjają wzrostowi liczby plam.

Przyczyną choroby jest niedobór wapnia w roślinie, niezależny od zawartości tego składnika w glebie. Nawet na glebach bardzo bogatych w wapń owoce mogą podlegać gorzkiej plamistości podskórnej. Niedobór wapnia w roślinie powstaje wskutek zakłócenia wzajemnego stosunku wapnia, magnezu, potasu i azotu zawartych w glebie. Zakłócenia takie występują najczęściej po długotrwałej suszy. Nie należy stosować nadmiernych dawek potasu i nie nawozić magnezem odmian podatnych na gorzką plamistość podskórna. Zaleca się 3-5-krotne opryskiwanie odmian podatnych 0,5-1% roztworem saletry wapniowej, od początku sierpnia do początku września.

Oparzelizna powierzchniowa jest chorobą występującą u nas powszechnie. Najczęściej porażanymi odmianami są: Kosztela, Antonówka, Malinowa Oberlandzka, Boiken, McIntosh, Starking, Landsberska i Beforest. Na owocach, przeważnie na zielonej ich części występują nieregularne, szarobrunatne plamy o niewyraźnych kształtach, podobne do plam po oparzeniu skórki gorącą wodą. Powstawanie oparzelizny przypisuje się działaniu pewnych lotnych substancji wydzielanych przez owoce. Wysoka temperatura w ciągu 6 tygodni przed zbiorem jabłek sprzyja oparzeliznie. Wrażliwsze są owoce zerwane przed osiągnięciem dojrzałości zbiorczej.

Inną chorobą fizjologiczną jest plamistość Jonatana. Jest to choroba występująca tylko w przechowalni, przeważnie

na odmianie Jonatan, a czasami również na odmianach Wealthy i Idared.

Na jabłkach pojawiają się plamki najpierw brunatne, później prawie czarne, okrągłe o średnicy 3-6 mm. Są one powierzchniowe i przeważnie występują wokół przetchlinek. Pierwsze plamki na owocach w przechowalni pojawiają się w grudniu, w chłodni natomiast w styczniu lub lutym. W celu zminimalizowania objawów nie należy opóźniać zbioru owoców i nie przechowywać ich za długo. Następną chorobą jest szklistość miąższu, która najczęściej występuje na owocach takich odmian jak: Antonówka, Starking, Kosztela, Golden Delicious, Jonatan i Koksa Pomarańczowa.

Szklistość może być widoczna przez skórkę lub obejmować głębsze partie miąższu, najczęściej przylegające do komór nasiennych. Wygląd zewnętrzny owocu na ogół nie ulega zmianie. W przypadku słabego nasilenia choroby objawy mogą ustępować i na ogół w przechowalni owoce wracają do normalnego stanu. Choroba występuje na skutek gwałtownej zmiany temperatury między dniem i nocą na kilka tygodni przed zbiorem owoców. Przegrzane w ciągu dnia owoce ulegają gwałtownemu schłodzeniu w nocy, co powoduje skraplanie się pary wodnej w przestrzeniach międzykomórkowych.

Inną chorobą owoców w przechowalni i chłodni jest zbrunatnienie przygniezdne. Występuje ono najczęściej na owocach odmiany McIntosh i jej mutantów oraz na niektórych innych odmianach.

Objawem choroby jest zbrunatnienie miąższu przy komorze nasiennej owocu. Przyczyną choroby jest prawdopodobnie dwutlenek węgla, który w dużym stopniu występuje w przygniezdnej części owocu. Zbrunatnienie przygniezdne występuje tylko w owocach trzymanyh w temperaturze około 0°C. Aby zapobiec tej chorobie należy zbierać owoce we właściwym terminie i unikać przechowywania ich w temperaturze zbliżonej do 0°C.

Kolejną chorobą jest rozpad mączysty. Jest on wynikiem naturalnego starzenia się owoców wszystkich odmian przechowywanych w przechowalni i chłodni. Miąższ owocu zachowuje białą barwę i przybiera mączystą, suchą, kaszkowatą konsystencję. W przechowalni rozpad mączysty występuje zwykle wcześniej niż w chłodni.

spec. ODR Grabanów
mgr inż. Artur Witek

ZAKŁADY CHEMICZNE "POLICE"
72-010 POLICE
ul. Kuźnicka 1

---

*Produkują i oferują wysokiej jakości
nawozy granulowane*

Azotowe	- Mocznik	N 46
Wieloskładnikowe	- Polidap - Fosforan amonu	NP 18-46
	- Polifoska 6	NPK 6-20-30
	- Polifoska 8	NPK 8-24-24
	- Polifoska 15	NPK 15-15-15
	- Polifoska 17	NPK 17-17-17
	- Polifoska 15 + Mg	NPKMg 15-15-15-2
	- Polimagi	NPKMg o różnych formułach i zawartości 8%MgO

Zalety naszych nawozów:

- Sprawdzona wysoka jakość
- Wysoka koncentracja składników odżywczych
- Stała proporcja składników nawozowych w granulce
- Małe koszty transportu, magazynowania i rozsiewu
- Dobra rozpuszczalność w wodzie
- Prawidłowa, wyrównana granulacja
- Łatwa dostępność dla roślin przyswajalnych form makro- i mikroelementów
- Niska cena jednostkowa czystego składnika w masie nawozu
- Duża efektywność nawożenia

**Mamy nadzieję, że po zapoznaniu się z ofertą
zdecydujecie się państwo na zakup naszych nawozów**

ZAPRASZAMY

Znaczenie dobrej kondycji fizycznej macior

W populacji macior obserwuje się duże różnice w ich kondycji fizycznej. Niektóre lochy są tłuste, a inne chude. Aby osiągnąć jak najlepszą produkcję i posiadać maciory, które będą tę produkcję zapewniać przez dłuższy okres czasu, należy starać się o optymalną kondycję zwierząt podczas ciąży.

Podstawą dobrej kondycji macior jest schemat żywienia. Wskazuje on dla każdego etapu produkcyjnego ilość paszy, która powinna być podana. Ponieważ jednak wiek i poziom produkcji różnią się dla każdej maciory, ilość paszy dla poszczególnych macior będzie zróżnicowana.

Problemy, które wynikają ze zbytniego wychudzenia lub przetłuszczenia macior przedstawia poniższa tabela.

Skutki różnej kondycji macior

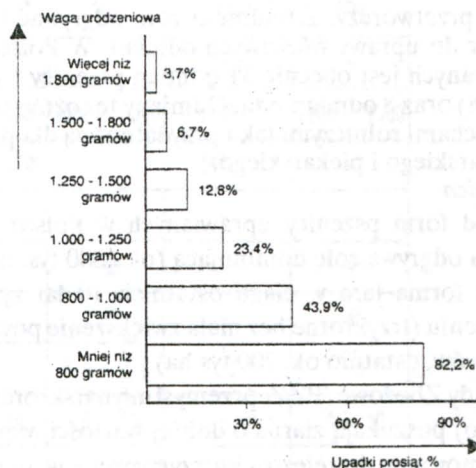
Zbyt chuda	Zbyt tłusta
problemy z nogami	niższa płodność
wydłużony okres pomiędzy odsadzeniem prosiąt a ponownym pokryciem	trudności z wystąpieniem rui
	zwiększony pobór paszy
niższa waga urodzeniowa prosiąt	trudności z rozpoczęciem laktacji
schorzenia skórne	wyższa śmiertelność prosiąt
poronienia/ponowna ruja	skrócony okres życia
skrócony okres życia	

Ponieważ określenie kondycji fizycznej maciory jest wykonywane w różny sposób przez różne osoby, system został tak rozwinięty, aby można było otrzymać bardziej ujednoczoną ocenę zwierzęcia. Przez 3 różne okresy ciąży wskazano najbardziej optymalną kondycję poszczególnych loch, która będzie służyła jako standard. Poprzez porównanie kondycji poszczególnych macior ze standardem można stwierdzić, czy w danym momencie ciąży locha jest w dobrej kondycji, czy jest zbyt chuda lub przetłuszczona. Aby otrzymać kondycję standardową powinno się przeprowadzić zmianę w programie żywieniowym.

W okresie od 8 do 12 tygodnia ciąży optymalną kondycją jest kondycja nr 3. Prosięta zaczynają wtedy rosnąć. Po 12 tygodniach maciora powinna być w kondycji nr 4. Na tym etapie ciąży występuje maksymalny wzrost prosiąt.

Podając maciorze prawidłowe dawki paszy według schematu żywieniowego utrzyma się ją w optymalnej kondycji do porodu. Będzie ona mogła produkować wystarczającą ilość mleka, co zapewni wzrost prosiąt. Pod koniec ciąży wzrost prosiąt osiąga maksimum. Wtedy konieczna będzie duża ilość paszy, aby utrzymać wysoką wagę urodzeniową prosiąt, co zmniejszy ich śmiertelność.

Upadki prosiąt

Głównym celem hodowców macior jest produkcja zarówno dużej ilości prosiąt od maciory, uzyskanie niskiej śmiertelności prosiąt, niskiego procentu wymiany macior, jak i osiągnięcie niskiego poziomu spożycia paszy. Określenie optymalnej kondycji maciory

Kondycja maciory

Stadium prośności
początkowe   środkowe   końcowe

Na początku ciąży maciora powinna być w kondycji nr 2. Lepsza kondycja fizyczna spowodowałaby w późniejszym okresie ciąży problemy z wagą urodzeniową prosiąt. Maciora będzie zatrzymywała zbyt wiele paszy dla siebie i nie będzie ona przechodziła do nienarodzonych prosiąt.

będzie pomocne w osiągnięciu tych celów. Dlatego też ważne jest żywić maciorę prawidłową ilością paszy na określonym etapie jej życia. HENDRIX opracował odpowiedni program żywieniowy dla tej grupy zwierząt.

Superkoncentraty HENDRIX są do nabycia w firmie
AGRONOM - Jasionka 5/k Parczewa
tel. 54-18-22

WARTOŚĆ ZAREJESTROWANYCH W POLSCE ODMIAN PSZENICY I ŻYTA ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ODMIAN JAKOŚCIOWYCH.

Do niedawna w kraju interesowano się przede wszystkim uprawą odmian najplenniejszych, często o złej jakości technologicznej (głównie wypiekowej). Udział zbóż chlebowych w zasiewach zbóż ogółem wahał się w Polsce w ostatnich kilkunastu latach w granicach 55 - 65 %, przy czym w początkach tego okresu zdecydowanie dominowało żyto, a od kilku lat pewną przewagę uzyskiwała pszenica. Tyko część zbiorów tych zbóż przeznaczana jest na przemiał. Ta właśnie część zbiorów powinna spełniać odpowiednie kryteria jakościowe stawiane przez przemysł przetwórczy. Zasadniczą rolę odgrywać tu będzie dobór do uprawy właściwych odmian. W Polsce zarejestrowanych jest obecnie 31 odmian pszenicy (w tym 10 jarych) oraz 8 odmian żyta. Odmiany te różnią się zarówno cechami rolniczymi jak i przydatnością dla przemysłu młynarskiego i piekarskiego.

Pszenica

Wśród form pszenicy uprawianych w Polsce pszenica ozima odgrywa rolę dominującą (ok. 1800 tys. ha), natomiast forma jara w ciągu ostatnich 10 lat zyskała na znaczeniu (trzykrotne bez mała zwiększenie powierzchni zasiewów, ostatnio ok. 700 tys. ha).

Zakłady Zbożowe (PZZ, przemysł młynarski oraz piekarnictwo) poszukują ziarna o dobrej wartości wypiekowej. Przyjmowanie do rejestru i utrzymywanie w nim odmian również o gorszej wartości wypiekowej wynika z faktu, że produkcja pszenicy w kraju wynosi ok. 9 mln. ton. Na potrzeby piekarnictwa zużywana jest połowa tej masy ziarna, reszta przeznaczana jest na cele głównie paszowe. W naszych warunkach klimatycznych występuje odwrotna zależność między plennością odmiany a jakością wypiekową ziarna. Odmiany o gorszej lub wręcz złej wartości wypiekowej plonują na ogół lepiej niż odmiany o wysokiej jakości i z tego względu bywają też bardziej popularne w uprawie. Zależność taka jest wyraźnie widoczna w formie ozimej (15 % niższe plony dobrej jakościowo Begry w porównaniu z czołowymi odmianami), mniej w formie jarej. Pod względem jakości wypiekowej istnieje wyraźna różnica pomiędzy formą ozimą i jarą, a także pomiędzy odmianami pszenicy jarej jak i ozimej. Mąka pszenna uzyskana z ziarna pszenicy jarej ma zazwyczaj lepszą jakość wypiekową niż mąka z odmian pszenicy ozimej. Decyduje o tym wyższa zawartość białka w ziarnie, lepsze właściwości fizyko-chemiczne, a także dobór odmian pszenicy jarej zalecanych do uprawy składający się z odmian o lepszej wartości wypiekowej. W uprawie i przetwórstwie większe znaczenie ma jednak forma ozima pszenicy, ponieważ jej uprawy jest dwu i półkrotnie większa. Do oceny wartości wypiekowej stosuje się dziewięciopunktową skalę, wyższa wartość punktu wskazuje na lepszą jakość odmiany. Większość zarejestrowanych odmian jarych reprezentuje dużą wartość dla przemysłu młynarskiego i piekarskiego (ocena w skali 9- stopniowej równa lub wyższa 5,5⁰), natomiast w formie ozimej zaledwie piąta część odmian. Największą wartość wypiekową w formie ozimej posiadają mało rozpowszechnione

odmiany: Begra i Panda. Duże zróżnicowanie odmian pszenicy ozimej występuje zarówno w cechach rolniczych jak i jakościowych oraz technologicznych.

Do cech rolniczych różnicujących odmiany należy: mrozodporność, wzrost roślin, odporność na porastanie a także odporność na wyleganie i choroby oraz wymagania środowiskowe. Cechy te odgrywają istotną rolę przy doborze odmian do uprawy zarówno w określonych rejonach kraju jak i poszczególnych gospodarstwach. Mniejsze na ogół różnice dzielą odmiany pszenicy jarej. Odmiany pszenicy znajdujące się w Rejestrze Odmian mają następującą wartość wypiekową w skali 9⁰: (ocena ze zbiorów 90-93).

Pszenica ozima

Begra - 7 ⁰	Almari - 5 ⁰	Maltanka - 3 ⁰
Panda - 6,5 ⁰	Rosa - 4,5 ⁰	Wilga - 3 ⁰
Mikon - 6 ⁰	Olcha - 4,5 ⁰	Alba - 2,5 ⁰
Kobra - 5,5 ⁰	Emika - 4 ⁰	Kamila - 2 ⁰
Juma - 5,5 ⁰	Oda - 3,5 ⁰	Olma - 2 ⁰
Gama - 5 ⁰	Jawa - 3 ⁰	Jubilatka - 2 ⁰
Roma - 5 ⁰	Aleta - 3 ⁰	Lama - 1 ⁰

Pszenica jara

Sigma - 8 ⁰	Alkora - 5,5 ⁰
Igna - 7 ⁰	Eta - 5,5 ⁰
Banti - 7 ⁰	Jota - 5 ⁰
Omega - 6,5 ⁰	Hera - 4 ⁰
Henika - 5,5 ⁰	Broma - 4 ⁰

Żyto

Gatunek ten w kraju zajmuje ponad 2 mln ha, chociaż w ostatnich 10 latach powierzchnia zmniejszyła się o prawie 1 mln ha. Wśród 8 odmian zarejestrowanych jedna - Pastar - przeznaczona jest wyłącznie na zielonkę (kiszonkę). Dużą rolę u uprawie odgrywa nadal odmiana Dańkowskie Żłote. Ustępuje ona już w plenności, podobnie jak Dańkowskie Nowe, nowszymi odmianom, jak Amilo, Warko, Motto, Arant, Wibro. Różnice w plonowaniu odmian nie są jednak zbyt duże i za wieloletni okres niewiele przekraczają 4 %. Wśród zarejestrowanych odmian Amilo ze względu na zwiększoną odporność na porastanie oraz korzystne właściwości mąki w procesie wypieku przydatna jest bardziej do wypieku chleba.

Na podstawie konspektu dr L. Kaczyńskiego, COBORU w Słupi Wielkiej.

Gł. spec. ODR Grabanów
K. Kuresza

NOTOWANIA Z TARGÓW I JARMARKÓW

SPORZĄDZONE PRZEZ OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W GRABANOWIE

.../Ceny w tys. zł za jednostkę)

Wyszczególnienie	J.M.	Wisznice 19.12.94r. poniedziałek	Parczew 20.12.94r. wtorek	Łosice 21.12.94r. środa	Piszczac 21.12.94r. środa	Radzyń Podlaski 21.12.94r. środa	Biała Podlaska 22.12.94r. czwartek	Międzyrzec Podlaski 22.12.94r. czwartek
pszenica	q	330	-	350	350	350	350	-
pszenżyto	q	-	-	-	-	-	300	-
żyto	q	280	-	250	260	260	-	270
jęczmień	q	320	350	-	-	330	320 - 330	340
owies	q	300	-	320	300 - 320	290	300	280
mieszanka zbożowa	q	320	-	-	-	-	-	-
prosięta 10-15 kg	para	850	900 - 1100	1000	800 - 900	1000 - 1300	1100	1100 - 1300
prosięta pow.15kg	para	1100	-	1200	1000 - 1200	-	1400	-
koń ogier 8 lat	szt.	-	-	17000	-	-	-	-
olej lniany	0,5 l	-	-	-	-	45	-	45
karp żywy	kg	-	-	-	-	45	-	45
jaja	szt.	3	2,5 - 3,2	-	-	2,4 - 2,8	3	3
jabłka	kg	5 - 9	5 - 10	5	6 - 10	4 - 15	6 - 10	4 - 10
mak	kg	-	-	-	80	-	80	-
cebula	kg	9	8	5	9	8 - 9	9 - 11	8 - 9
kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	10	-	10
pieczarki	kg	-	26 - 30	-	-	50	-	45
orzechy włoskie	kg	-	-	-	-	25 - 30	-	-
marchew	kg	-	5 - 8	-	-	5	5 - 6	5
pietruszka	kg	-	10	-	-	10	12	10
buraki ćwikłowe	kg	-	-	-	-	5	-	5
ziemniaki	kg	-	5	-	-	-	-	-
otręby pszenne	t	-	-	3100	3300	-	-	3100 - 3200

Wisznice: zboża - podaż średnia, popyt duży
prosięta - podaż duża, popyt średni
Parczew: zboża - podaż mała, popyt mały
prosięta - podaż mała, popyt mały
Łosice: zboża - podaż mała, popyt duży
prosięta - podaż mała, popyt mały
Piszczac: zboża - podaż mała, popyt duży
prosięta - podaż mała, popyt średni

Radzyń
Podlaski: zboża - podaż mała, popyt średni
prosięta - podaż średnia, popyt średni
Międzyrzec
Podlaski: zboża - podaż mała, popyt duży
prosięta - podaż mała, popyt duży
Biała
Podlaska: zboża - podaż mała, popyt duży
prosięta - podaż mała, popyt średni

Ogłoszenia

WIESŁAW KISIEL zam. Wisznice ul. Polna 47 tel. 139
Sprzedam ciągnik C-330. Wiadomość po 15⁰⁰

POLSKO - AMERYKANSKI PROGRAM INFORMACJI RYNKOWEJ I STANDARDYZACJI
 Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
 Raport tygodniowy z handlu targowiskowego w okresie od 12 grudnia do 17 grudnia
 według meldunków z Ośrodków Doradztwa Rolniczego

Województwo	Targowisko	PSZE- NICA	ZYTO	JECZ- MIEN	ZIEMNIA- KI	PROSIE- TA	JAJA	JABŁKA	CEBULA
Jedn. miary		tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /pare	tys. zł /szt.	tys. zł /kg	tys. zł /kg
	min	280	200	220	180	900	1.80	5.00	5.00
	max	400	330	380	600	1700	3.70	15.00	12.00
	średnia	343	251	314	324	1,232	2.68	9.73	8.58
	odchylenia standardowe	24	30	36	74	157	0.33	1.87	1.32
Białą Podlaska	Wisznice	320	270	310		900	3.00	9.00	8.00
Białą Podlaska	Białą Podlaska	380	250	320	300	1200	3.00	8.00	9.00
Białystok	Knyszyn	340	230	320		1500	3.12	8.00	8.00
Białystok	Suchowola	340	240	330	260	1250	2.50	10.00	10.00
Bielsko Białą	Oświęcim	350	300	340	300	1500	2.60	10.00	9.00
Bielsko Białą	Wadowice	380		360	350	1400	2.80	15.00	10.00
Bydgoszcz	Koronowo	320	260	320	360	1200	2.50	8.00	8.00
Bydgoszcz	Wiecbork			300	280	1100	2.20	7.00	9.00
Chelm	Chelm				250	1200	2.60	9.00	10.00
Chelm	Krasnystaw	350	220	270	275	1000	3.00	8.50	10.00
Ciechanów	Plonsk	350	250	340	220	1500			
Ciechanów	Nowe Miasto	345	235	315	190	1350	3.10	7.50	6.50
Częstochowa	Konieczpol	340	240	340	380	1200	2.80	10.00	9.00
Częstochowa	Zarki	360	240	340	400	1200	2.80	10.00	9.00
Elbląg	Orneta	360	240		300	1200	2.40	10.00	8.00
Elbląg	Susz	340	250	325	280	1300	2.50	7.50	9.00
Gdańsk	Koscierzyna	360	280	300	350	1250	2.25	9.00	8.50
Gdańsk	Wejherowo	330	250	290	400	1300	2.30	9.50	9.00
Gorzów Wielkopolski	Drezdenko	300	200	280	300	1450	2.80	12.00	7.00
Gorzów Wielkopolski	Mieżyrycz	300	220	270	350	1200	2.60	12.00	10.00
Jelenia Góra	Jelenia Góra	400		300	450	1500	2.60	12.00	12.00
Jelenia Góra	Kamienna Góra	320			400	1100	2.60	10.00	10.00
Kalisz	Ostrzeszów	340	240	320	300	1200	2.70	10.00	7.00
Kalisz	Krotoszyn	360	240		300	1300	2.60	10.00	8.00
Katowice	Siewierz	340	250	280	300	1300	2.60	10.00	8.00
Katowice	Wodzisław	360	320		500	1700	3.00	15.00	10.00
Kielce	Jedrzejów	330	260	330	250	1000	2.60	8.00	7.00
Kielce	Łągow	360	260	350	300	1100	2.20	6.00	8.00
Konin	Konin	380			350	1100	3.00	12.00	8.00
Konin	Ślupca	340	220		300	1400	2.70	10.00	9.00
Koszalin	Koszalin	310			350		2.30	14.50	8.50
Koszalin	Świdwin	320	220		400	1300	2.50	12.00	10.00
Kraków	Krzyszowice	340	240		335	1400	3.00	11.00	7.00
Kraków	Proszowice	320		320	335	1300	3.00	10.00	5.50
Krosno	Krosno	350			400	1300	2.60	10.00	9.00
Krosno	Ustrzyki Dolne	350			300	1200	3.00	8.00	8.00
Legnica	Głogów	300			375	1200	2.00	9.00	8.50
Legnica	Jawor	350		280	350	1150	2.50	10.50	7.50
Leszno	Leszno	340	280	300		1200	2.60	11.00	9.00
Leszno	Koscian	340	260			1300	2.50	10.00	9.00
Łódź	Główno	360	220		240	1300	2.66	10.00	7.00
Łódź	Pabianice	360	280	380	320	1200	2.40	8.00	6.00
Łomża	Ciechanowiec	340	250	320	200	1300	2.70		
Łomża	Kolno	340	230		190	1300	2.90		
Lublin	Piaski	335	290	320		900	2.50	8.00	8.00
Lublin	Ryki	360	270	320	180	1100	3.20	7.50	8.00
Nowy Sącz	Nowy Targ	400	300	360	370	1500	3.70	11.00	8.00
Nowy Sącz	Nowy Sącz	340	330	340	350	1400	3.00	10.00	5.00
Olsztyn	Olsztyn	375		380	425		2.50	9.50	9.00
Olsztyn	Szczytno	370	300	360	375	1400	2.30	10.00	8.00
Opole	Brzeg				450	1200	2.40	9.00	9.00
Opole	Kędzierzyn				600	1150	2.70	13.00	12.00
Ostrołęka	Ostrołęka	350	250	350	250	1450	2.70	8.00	8.00
Ostrołęka	Wyszków	370	280	350	250	1400	2.80	10.00	10.00
Pila	Pila	360			450		2.30	10.00	10.00
Pila	Wągrowiec	330	220	320	300	1300	2.60	10.00	7.00
Piotrków Trybunalski	Radomsko	350	260	250	340	1000	2.60	10.00	7.00
Piotrków Trybunalski	Opoczno	370	260	350	230	1100	2.90	9.00	8.00
Plock	Sierpc	350	255	350	210	1225	2.46	12.00	6.50
Plock	Gostynin	340	250	340	250	1400	2.66	9.00	6.50
Poznań	Sielinko	340	240	300	300	1400	3.00	10.00	10.00

Województwo	Targowisko	PSZE- NICA	ZYTO	JECZ- MIEN	ZIEMNIA- KI	PROSIE- TA	JAJA	JABŁKA	CEBULA
Jedn. miary		tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /pare	tys. zł /szt.	tys. zł /kg	tys. zł /kg
Poznan	Pniewy	320	200	260	400	1460	2.40	8.00	9.00
Przemysl	Przemysl	280	210	230	280	1100	3.00	8.00	9.00
Przemysl	Przeworsk	290	200	230	300	1100	2.80	7.00	8.00
Radom	Nowe Miasto	370	280	330	250	950	1.80	6.00	8.00
Radom	Szydłowiec	350	260	310	250	1100	2.80	10.00	8.00
Rzeszow	Lezajsk	320	270		400	1200	2.80	9.00	8.00
Rzeszow	Mielec	350	270	330	345	1250	3.00	10.00	9.00
Siedlce	Garwolin	355	265	320	225	1200	3.35	9.00	8.00
Siedlce	Minsk	380	255	355	290	1000	3.00	8.00	7.00
Sieradz	Wielun	330	295	300	375	1100	2.65	9.00	8.50
Skierzniewice	Brzeziny	360	250	350	350	1200	3.33	10.00	10.00
Skierzniewice	Sochaczew	350	240	330	280	900	2.66	10.00	8.00
Slupsk	Lebork	320	220	290	300	1300	2.30	10.00	10.00
Slupsk	Slawno				300	1100	2.00	12.00	10.00
Suwalki	Olecko	340	270	330	300	1200	2.60	11.50	9.00
Suwalki	Suwalki	350	280	340	350	1200	2.50	11.00	10.00
Szczecin	Gryfice				400	1100	2.40	10.00	12.00
Szczecin	Stargard	340	200	250	400	1200	2.40	12.00	10.00
Tarnobrzeg	Sandomierz	320		300	280	1000	2.50	5.00	6.00
Tarnobrzeg	Janow Lubelski	320	280	300	250	1100	3.00	7.00	7.50
Tarnow	Zakliczyn	350	250			1200	3.00	10.00	9.00
Tarnow	Brzesko	340	280	320	280	1100	3.20	10.00	8.00
Torun	Biskupiec	330	220	305		1200	2.30	10.00	10.00
Torun	Grudziadz	340		320	400	1200	2.20	8.00	10.00
Walbrzych	Bystrzyca	310	200	240	350	1350	2.75	12.50	9.00
Walbrzych	Dzierzonow				400	1150	2.30	10.00	9.00
Warszawa	Gora Kalwaria	380	240	280		1400	3.50	8.00	9.00
Warszawa	Grodzisk Mazowiecki	350	220	340	300	1500	2.70	10.00	8.00
Wloclawek	Skepe	350	250	350		1150	2.40	9.00	7.50
Wloclawek	Dobrzyn	320	230	280	230	1300	2.50	8.50	
Wroclaw	Wolow	300	210	250	400	1200	2.50	10.50	9.00
Wroclaw	Olesnica				400	1250	2.35	9.50	9.00
Zamosc	Zamosc	320	240		350	950	2.80	7.50	9.00
Zamosc	Hrubieszow	280	200	220		1050	3.50	8.50	10.00
Zielona Gora	Wolsztyn	380	320	360		1500	2.60	12.50	7.00
Zielona Gora	Zagan	350			350	1300	2.60	15.00	10.00

Uwaga Rolnicy

Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie organizuje w miesiącu styczniu szkolenia specjalistyczne. Tematyka szkoleń oraz miejsce szkolenia jest następująca:

- 18.01.1995 r. godz. 10 - Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 temat: Intensyfikacja tuczu trzody chlewnej
- 18.01.1995 r. godz. 11 - Łosice UMiG temat: Modernizacja budynków inwentarskich
Nowości w żywieniu zwierząt
- 25.01.1995 r. godz. 10 - Wisznice - siedziba ZDR temat: Modernizacja budynków inwentarskich, uprawa ziemniaków
- 25.01.1995 r. godz. 10 - Radzyń Podlaski - siedziba ZDR temat: Krzyżowanie towarowe trzody chlewnej oraz żywienie tuczników
- 27.01.1995 r. godz. 10 - Huszlew - UG temat: Modernizacja budynków inwentarskich
Nowości w żywieniu zwierząt
- 27.01.1995 r. godz. 10 - Jabłoń - UG temat: Wprowadzenie do produkcji nowych odmian zbóż

WARSZAWSKA GIEŁDA PASZOWO-ZBOŻOWA W POŁOWIE 1995 ROKU.

10 listopada Fundacja na rzecz Giełdy Paszowo-Zbożowej podpisała umowę z "Chicago Board of Trade" dotyczącą powołania do życia w Warszawie Giełdy Paszowo-Zbożowej.

Po podpisaniu umowy amerykańscy eksperci z polskimi grupami roboczymi opracują projekt ustawy o giełdach towarowych oraz do tworzenia formuły prawno-organizacyjnej giełdy i rozwiązań regulaminowych dotyczących transakcji, które mają być dokonywane na warszawskiej giełdzie.

Fundacja na rzecz Giełdy Paszowo-Zbożowej powstała w styczniu 1994 roku a faktyczną działalność rozpoczęła w kwietniu br. Głównym inicjatorem Fundacji jest Agencja Rynku Rolnego. Drugim partnerem ARR ze strony polskiej jest Rolimpex S.A. Ze strony amerykańskiej swoją pomoc przy tworzeniu giełdy zaoferowali eksperci jednej z największych giełd towarowych na świecie "Chicago Board of Trade".

Ostatecznym celem Fundacji jest utworzenie warszawskiej giełdy do sierpnia 1995 roku.

Na warszawskiej giełdzie odbywać się będą transakcje kasowe oraz przede wszystkim z odroczoną dostawą i płatnością, transakcje przyszłe, nierzeczywiste oraz transakcje opcyjne. Zapewniona będzie na giełdzie integralność ofertowania, kontraktowania i zawierania transakcji. Przy giełdzie powstanie Izba Rozliczeniowa, instytucja finansowa niezbędna do przeprowadzania transakcji "futures".

Handel na giełdzie będzie obejmował m.in. takie produkty jak: zboża, pasze, komponenty i koncentraty paszowe, mąkę, makarony, tłuszcze roślinne, mięso, drób, mleko. Giełda będzie spółką akcyjną, której akcjonariuszami, członkami i uczestnikami będą wiarygodne firmy polskiego i zagranicznego agrobiznesu. Giełda będzie miała zasięg krajowy a docelowo wschodnioeuropejski.

Warszawska Giełda Paszowo-Zbożowa być może będzie nosiła nazwę Warszawska Towarowa Giełda Terminowa. Wszystkie giełdy towarowe działające obecnie w Polsce przeprowadzają jedynie transakcje kasowe (natychmiastowe).

Jedynie Giełda Poznańska S.A. przeprowadza transakcje terminowe typu "forward" (z odroczoną płatnością i dostawą).

Na tworzonej przez Fundację giełdzie dokonywane będą następujące transakcje:

- **transakcje natychmiastowe (kasowe, fizyczne, rzeczyste)** gdzie dokonuje się fizycznej realizacji zawartych kontraktów.

Kupujący i sprzedający są określani. Ustalanie ceny następuje w systemie aukcyjnym lub negocjacyjnym, poprzez biura maklerskie.

Płatność następuje przed odbiorem lub w ciągu 14 dni.

- **transakcje z odroczoną (terminową) dostawą i płatnością (Cash Forward Contracts).** Istota tych transakcji jest taka sama jak w transakcjach natychmiastowych, różni je jedynie czas między zawartym kontraktem, a jego realizacją. Określone muszą być miejsca dostaw (miejsca składowe), dla których notowane są ceny. Konieczna jest standaryzacja towarów. Stosuje się tu przedpłaty. Celem tych transakcji jest zabezpieczenie dostaw przy danej cenie.

- **transakcje przyszłe (futures)** nazywane również nierzeczywistymi. Handluje się kontraktami na przyszłe terminy dostaw produktów. Ceny produktów ustalane są na sesjach aukcyjnych, gdzie kupujący i sprzedający są anonimowi. Pośrednictwo brokera jest tu obowiązkowe, a kontrakty standardowe. Celem tych transakcji jest zabezpieczenie się przed zmianami cen i zarobienie na zmianach tych cen. Instytucją rozliczającą te transakcje jest Izba Rozliczeniowa. Istnieje obowiązek dokonywania przedpłaty, rozliczanej następnie przez Izbę. Rozliczanie kontraktów polega na bilansowaniu pozycji kupna i sprzedaży i uzyskiwanie różnic w każdym dniu sesyjnym. W towarowych transakcjach "futures" obowiązuje ten sam mechanizm jak na giełdach papierów wartościowych.

- **transakcje opcyjne** jest to handel opcjami zakupu i sprzedaży. Analogicznie do rynku futures, istnieje zmienne cena opcji. Nie ma wymogu realizacji opcji. Płaci się za prawo zakupu lub sprzedaży opcji co nie zabezpiecza przed ryzykiem zmian cen. Handel opcjami daje pewność dostaw bez zobowiązania zakupu. Ceny opcji ustalane są w systemie aukcyjnym.

Gł.spec. ODR Grabanów
mgr inż. Alicja Radzikowska

U w a g a r o l n i c y !

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dn. 14 listopada 1994 r. w sprawie wielkości powierzchni przeznaczonych pod uprawę maku i konopi w 1995 roku. Na podstawie art 12 ust. 3 pkt 2 ustawy z dn. 31 stycznia 1985 roku o zapobieganiu narkomanii zarządza się co następuje:

& 1.

Wielkość powierzchni przeznaczonych w roku 1995 roku pod uprawę maku, prowadzone na podstawie umów kontraktacyjnych zawartych z uprawnionymi jednostkami gospodarki uspołecznionej, ustala się na 10.450 ha w skali kraju, w tym dla województw:

1) białkopodlaskiego - 120 ha, w którym uprawy mogą być prowadzone w gminach: Biała Podlaska, Drelów, Jabłoń, Komarówka Podlaska, Łosice, Międzyrzec Podlaski, Sosnowka, Terespol i Wohyń.

Gł.spec. ODR Grabanów
mgr inż. Kazimiera Kuresza

Jak tuczyć świnie?

Celem tuczu świń jest przetwarzanie skarmianych pasz na mięso i tłuszcz. Od racjonalnego żywienia i utrzymania tuczników zależy jakość produktu rzeźnego i rentowność chowu. Na jakość tą wpływa również rasa tuczników: u świń wczesnie dojrzewających szybciej kończy się okres przyrostu mięsa i w młodszym wieku rozpoczyna się osadzanie tłuszczu, u tuczników późno dojrzewających okres intensywnego przyrastania mięsa trwa dłużej i później też rozpoczyna się szybki przyrost tłuszczu. Ponieważ mięso może być wytwarzane tylko z białka paszy dlatego dostatek białka w dawce ma zasadnicze znaczenie w mięsnym tuczu świń do którego przeznaczają się zwierzęta młode. W tuczu takim procentowa zawartość białka w dawce pokarmowej może się stopniowo zmniejszać, ale tylko o tyle, aby zadawana jego ilość stale była wystarczająca do produkcji mięsa. Oczywiście u tuczonych zwierząt, nawet młodych, przez cały czas przyrasta nie tylko mięso, ale również tłuszcz, początkowo wolniej niż mięso, natomiast w późniejszym okresie szybciej. W tuczu konieczne jest stosowanie dawek pełnowartościowych pod względem białka, składników mineralnych i witamin, z tym że ich wartość energetyczna nie powinna być zbyt duża. Dawki pokarmowe muszą być tak zestawione, aby jak najtaniej i we właściwym czasie uzyskać tusze odpowiedniej jakości. Z wszystkich nakładów związanych z produkcją tuczników najwięcej pochłania żywienie. Dlatego rentowność produkcji tuczniaka w wysokim stopniu zależy od ilości zużytych pasz, i od ich ceny. Z kolei ilość zuży-

wanych pasz zależy od umiejętnego ich zestawiania w dawkach pokarmowych, poziomu żywienia, zawartości białka w dawce, wysokości przyrostów dziennych. Na ekonomikę tuczu wpływa także wiek, w jakim tuczniaki osiągną odpowiednią masę końcową - im jest on niższy, tym im przyrosty są wyższe im tucz trwa krócej, tym jest on zwykle korzystniejszy, zmniejsza się bowiem procent pasz zużywanych na potrzeby bytowe, a zwiększa wykorzystywanej na przyrost. Zmniejsza się też koszt pomieszczenia i obsługi. W gospodarstwie Pana Kazimierza Świdzińskiego z Curyna jest utrzymywane 10 loch od których uzyskuje w ciągu roku 180 prosiąt. Prosięta przede wszystkim przeznaczane są na tucz we własnym gospodarstwie a tylko niewielkie nadwyżki prosiąt sprzedaje na targu. Tucz oparty jest o pasze pochodzące z własnego gospodarstwa tj. śruty zbożowe, śruty zbożowo-strączkowe, oraz niewielki ilości ziemniaków. Pasy białkowe koncentraty i superkoncentraty pochodzą z zakupu. Dawki są zbilansowane i poddawane korekcie co miesiąc. Tucz w tym gospodarstwie po odsadzeniu prosiąt trwa około 4 miesięcy, kiedy odsadza się prosięta to tuczniaki z poprzedniego miotu są już sprzedane. Rolnik swoje dochody czerpie ze sprzedaży tuczników, których sprzedaje około 150 sztuk rocznie.

*spec. dor. rol. ZDR Wisznice
mgr inż. Kazimierz Samczuk*

UKRYTE PIENIĄDZE

Tradycja i nawyk spożywania przez naszych rodaków dużych ilości wieprzowiny daje stabilną sytuację zbytu tuczników. Powoduje to wzrost pogłowia trzody chlewnej w wielu gospodarstwach. Jednak trzeba sobie wyraźnie powiedzieć, iż świnia jako zwierzę monogastryczne wymaga w dawkach pokarmowych dość wysokiego poziomu białka ok. 125g/1j.o. bez którego wykazuje mizerne przyrosty masy mięsnej. Pasy produkowane w gospodarstwach jak zboża czy ziemniaki są paszami nisko i średnio białkowymi. Aby były pełnowartościową paszą dla świń należy uzupełnić w nich deficyt substancji białkowych. Pasy wysokobiałkowe stosowane jako dodatki uzupełniające są bardzo drogie np. mączka rybna, śruta sojowa, mączki mięsno-kostne kosztują ok. 700 tys.zł. Należy pamiętać, iż w dawkach pokarmowych dla trzody 1/3 białka powinna pochodzić z pasz pochodzenia zwierzęcego i te pasze niestety ale musimy kupić. Natomiast 2/3 to białko roślinne, które możemy wyprodukować we własnym gospodarstwie przy znacznie niższych nakładach finansowych. W warunkach klimatyczno-glebowych Polski dostarczycielami deficytowego białka są rośliny strączkowe. Ich nasiona zawierają przeciętnie ok. 3 razy więcej białka niż zboża. Z grupy roślin strączkowych jakoś gleb na terenie gminy Hanna pozwala na uprawę łubinu żółtego. Wiosną bieżącego roku rolnik kontaktowy Pan Krzysztof Borodziej zam. Zaświatycze po wielu dyskusjach zdecydował się na uprawę takiego łubinu na nasiona, przeznaczone na paszę dla trzody chlewnej. Po wspólnych ustaleniach rolnik zakupił 100 kg łubinu odmiany Parys /wczesna i niepekająca/ i obsiał 0,7 ha. Zastosował nawożenie mineralne w wysokości P-60 kg i K-80 kg/ha, wykonał także bronowanie pielęgnacyjne po siewie. Zbiuro

dokonał kombajnem zbożowym w połowie sierpnia. Plon nie był rewelacyjny bo 700 kg/ha, powodem tego była jednak tegoroczna susza, której początek przypadł już w czasie kwitnienia łubinu. W warunkach normalnego okresu wegetacji wiosenne tempo rozwoju roślin pozwalało spodziewać się dwa razy wyższego zbioru. Zebrane nasiona rolnik zgodnie z początkowymi założeniami wykorzystał na paszę dla świń. Były one śrutowane i dodawane w ilości 5-7% do dawki pokarmowej. Z obserwacji rolnika wynika, iż sztuki żywione z dodatkiem śruty łubiniowej przyrastały bardzo dobrze, były zdrowe i miały dobry apetyt. Dlatego w roku przyszłym Pan Krzysztof planuje rozszerzyć uprawę łubinu do 2 ha, ze względu na dobrą ekonomikę takiego żywienia. Myślę, iż w roku przyszłym uzyska także dodatkowe korzyści z tej uprawy. Łubin żółty pozostawia po sobie bardzo dobre stanowisko zasobne w azot, co ma aktualnie niebagatelne znaczenie. Ze względu na poruszone walory tej rośliny polecałbym ją wszystkim hodowcom trzody chlewnej. Zalamaniem koniunktury na rynku ziemniaka powoduje u wielu rolników rezygnację z jego uprawy. Wprowadzając w miejsce ziemniaków do płodozmianu zboża, prowadzi się do wyjaławiania jednostronnej gleby przez monokultury zbożowe. Właśnie w miejsce likwidowanych plantacji ziemniaczanych idealnie pasuje uprawa łubinu żółtego na nasiona. Uzyskujemy wtedy tanie białko na paszę i świetne stanowisko pod rośliny zbożowe lub inne.

*Spec. dor. rol. ZDR Wisznice
mgr inż. Henryk Oleszczuk*

Bezpieczne składowanie nawozów

W ostatnich dniach minionego roku dało się zauważyć wzmożony wykup nawozów mineralnych, spowodowany otrzymaniem przez rolników nisko oprocentowanego kredytu suszowego i wydawaniem gotówki przed denominacją. Nabycie większych ilości nawozów stawia przed rolnikiem potrzebę ich właściwego przechowywania, bezpieczeństwa, uniknięcia strat składników nawozowych, zapobiegania zawilgoceniu i zbryleniu. Pomieszczenia do składowania nawozów winny być suche, czyste, o szczelnych dachach i ścianach zabezpieczonych przed zamoczeniem. Nawozy mineralne luzem przechowujemy w skrzyniach lub pryzmach oddzielonych od siebie przegródkami. Składać je należy z dala od artykułów spożywczych i chronić przed dostępem dzieci. Każdy gatunek żelaza pakujemy do worków to składujemy w oddzielnym miejscu. Nawozy nie mogą się stykać z murowanymi ścianami i tynkami, ponieważ je niszczą. Worki należy układać poziomo w stosach nie większych jak sześciowarstwowych w odległości minimum 20 cm od ścian. Nawozów mineralnych nie wolno składować w odległości mniejszej niż 80 cm od urządzeń grzewczych, parników, przewodów kominowych. Nawozy w workach z polietylenu można tymczasowo składować na terenie suchym, ocienionym, bez ostrych kamieni i przedmiotów mogących uszkodzić worki. Stosy należy przykryć plandekami. Składowanie saletry amonowej na wolnym powietrzu nie jest wskazane.

Główne zasady składowania:

- składy utrzymywać w czystości i porządku
- nie dopuszczać do rozsypywania się nawozów szczególnie saletranych
- nie przechowywać razem innych materiałów a szczególnie palnych i łatwo zapalnych

- nie palić tytoniu i nie posługiwać się otwartym ogniem
- nie dopuszczać możliwości nawet przypadkowego zmieszania się nawozów saletranych a szczególnie saletry amonowej z materiałami palnymi i odwrotnie
- wszystkie nawozy saletrane głównie saletra amonowa, saletrzak, są produktami ułatwiającymi i podtrzymującymi palenie
- nawozy te zmieszane lub zanieczyszczone, węglem, koksem, drewnem, trocinami, słomą, sianem, plewą, papierem, olejami, smarami, materiałami pędnymi, stwarzają duże zagrożenie powstania pożaru
- pozostałe nawozy azotowe potasowe i fosforowe nie stwarzają zagrożeń pożarowego lecz przy składowaniu nie mieszać ze sobą, powoduje to niekorzystne zmiany ich właściwości np: superfosfaty w zetknięciu z saletrą powodują straty azotu, a zetknięcie superfosfatu z nawozami wapniowymi powoduje przejście w formy nieprzyswajalne
- pracując przy nawozach należy przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny pracy tj: używać ubrań i rękawic ochronnych, chronić oczy przed zanieczyszczeniem nawozami pyłącymi, osłaniać drogi oddechowcze półmaskami i maskami, nie palić tytoniu i nie pić alkoholu.
- po pracy, przed każdym posiłkiem dokładnie myć ręce i twarz wodą z mydłem
- przy zatruciach wywołać wymioty i zawiadomić lekarza.

*spec.dor.rol. ZDR Łosice
inż. Tadeusz Duda*

PULSATOR - SERCE DOJARKI

Pulsator jest jedną z najważniejszych części dojarki. Jego zadaniem jest utrzymanie na stałym poziomie tempa pulsacji niezależnie od temperatury, wilgotności czy innych niszczących czynników zewnętrznych. Z moich obserwacji i rozmów przeprowadzonych z rolnikami, użytkownikami dojarek mechanicznych wynika, że większość z nich nie przywiązuje większej uwagi do tego elementu, a stan niewiedzy dotyczący obsługi i konserwacji prowadzi często do uszkodzeń i tym samym zbędnych wydatków. Spotkałem się np. z takimi stwierdzeniami rolników, że nie należy go myć w wodzie, lub że nie wolno demontować czy też smarować, a jeżeli tak to najlepiej olejem jadalnym. Są to oczywiście stwierdzenia mylne. Użytkowników odsyłam do instrukcji obsługi urządzenia, gdzie producent dokładnie to wyjaśnia. Dla tych, którzy z różnych względów jej nie posiadają postaram się w skrócie przedstawić parę ważnych zasad.

Raz na pół roku powinniśmy przeprowadzić konserwację pulsatora /a nie tylko wtedy gdy nam się "zacina"/. W tym celu należy wykonać demontaż pulsatora. Najpierw zdejmujemy pokrywę pulsatora, później wyjmujemy zawleczkę ramienia przerzucającego, a następnie zdejmujemy ramię i wyjmujemy suwak sterujący. Potem wyciągamy następną zawleczkę i wyjmujemy uchwyt ślizgacza ze ślizgaczem. Zdemontowane części pulsatora oczyścimy na sucho, względnie myjemy w ciepłej wodzie z dodatkiem płynu do mycia dojarek względnie naczyń. Raz w roku przeprowadzamy dokładniejsze mycie, dlatego też demontaż musi być nieco większy. Wykręcamy wówczas trzy wkręty mocujące ślizgacz i wyjmujemy go. Wyjęcie jego jest możliwe gdy pierścienie na tłoczysku ustawimy wycięciem ku dołowi. Następnie wyjmujemy uszczelkę, która jest pod ślizgaczem. Tak rozmontowany pulsator myjemy w ciepłej wodzie również z dodatkiem łagodnego środka myjącego. Po dokładnym osuszeniu

części składamy je w odwrotnej kolejności. Wszystkie powierzchnie podlegające tarcu smarujemy olejem wazelinowym ewentualnie olejem lux 10. Większość pulsatorów po wykonaniu takiego przeglądu powraca do normalnej pracy. Gdybyśmy dysponowali elektronicznym przyrządem można sprawdzić na podświetlaczu badane parametry. W dojarkach Alfa Laval Agri Polska pulsator HP 100 powinien posiadać nast. nastawy:

- częstotliwość pracy - 60 pulsów na min.,
- współczynnik pulsatora - 71,5 +3,5 (% ssania w cyklu),
- maksymalna różnica między komorami - 4.

Producent wprowadza również bardziej niezawodne pulsatory jak np. EP 100, HP 102 lub EP 2090. O przydatności ich w konkretnej dojarce należy zasięgnąć opinii fachowca z tej branży.

*Gł. spec. ODR Grabanów
mgr inż. B. Filatiuk*

ODCHÓW CIELĄT

Pracując na terenie gminy Wołyni spotkałem się z rolnikami, którzy opasają młode bydło rzeźne. Głównie odbywa się to w kooperacji z różnymi firmami, ale część rolników opasa cielęta własne i z indywidualnego zakupu. Aby materiał do opasu był dobrej jakości nie wystarczy aby to były buhajki i to ras mięsnych. Duże znaczenie ma tu również odpowiedni odchow cieląt. Należy pamiętać że pierwsze próby pobierania pasz objętościowych oraz ruchy żujące pojawiają się u cieląt w 3-4 dniu życia. Zwacz zaczyna podejmować czynności trawienne w 7-10 dniu. W związku z tym należy wcześniej /od 2 tyg./ zapewnić cielętom dostęp do siana najlepszej jakości i odpowiedniej mieszanki treściwej. Pasze te podaje się zwierzętom do woli. Jako pasza treściwa powinna być podawana mieszanka CJ, lub mieszanka sporządzona z: 20% gnieciony owies, 45% gnieciony jęczmień, 35% koncentrat KBC. Oczywiście jest to mieszanka przykładowa. Dysponując innymi paszami najlepiej jest zwrócić się do specjalistów ODR, którzy pomogą skomponować jej skład. Przejście z żywienia mlekiem na pasze stałe powinno rozpocząć się w 7-10 tyg. życia. Ilość pobieranej paszy stałej wpływa na przyrost masy ciała oraz objętość zwacza. Wzrost objętości zwacza jest szybszy, gdy cielę otrzymuje więcej pasz objętościowych niż treściwych, choć te z kolei zapewniają wyższe przyrosty masy ciała w okresie wypajania mlekiem. Lepiej rozwinięty zwacz pozwoli w dalszym okresie opasania na lepsze wykorzystanie pasz i zmniejszenie kosztów żywienia. Jak wcześniej zazaczyłem, pasze objętościowe powinny być dobrej jakości. Jeżeli ktoś spo-

rządza kiszonki, to jeśli są dobrej jakości można je podawać od 40 dnia życia. Od tego czasu można podawać cielętom również zielonki. Przy stosowaniu kiszonki z drobno pociętej kukurydzy z dużą ilością ziarna uzyskuje się wyższe przyrosty masy ciała i niższe zużycie pasz treściwych niż przy podawaniu siana lub kiszonki z traw. Cielęta w okresie pojenia mlekiem powinny być utrzymywane w indywidualnych klatkach. Od 8-10 tyg. życia można umieszczać cielęta w kojcach grupowo, z których powinno być wyjście na wybieg. Pomieszczenie, w którym przebywają powinno być widne, suche i dobrze wentylowane, ale bez przeciągów. Niekorzystnie wpływają na zdrowotność cieląt nagłe zmiany mikroklimatu, wysoka wilgotność i zbyt niska temperatura, oraz wysoka temperatura i zbyt niska wilgotność. Na przykład gorące i suche powietrze powoduje wysuszenie błon śluzowych dróg oddechowych, co może prowadzić do rozwoju infekcji. Uszkodzenie błon śluzowych może być również spowodowane nadmierną koncentracją w oborze szkodliwych gazów, a zwłaszcza amoniaku. W takich wypadkach cielęta kaszlą, niechętnie pobierają paszę i mają mniejsze przyrosty. Tych kilka moich uwag nie wyczerpuje tematu odchowu cieląt. Po więcej informacji można się zwrócić do specjalistów Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

*Sp. dor. rol. ZDR Radzyń Podl.
mgr inż. J. Golach*

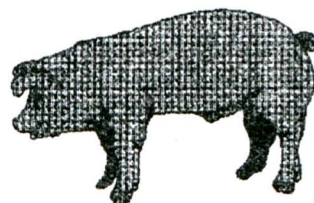
HODOWLA MOŻE BYĆ OPLACALNA!

Kutnowskie Zakłady Farmaceutyczne "Polfa" S.A. w oparciu o najnowsze osiągnięcia światowe z zakresu prac hodowlanych, poparte licznymi badaniami prowadzonymi w krajowych ośrodkach naukowych oraz badaniami terenowymi, oferują do Państwa dyspozycji dodatki do pasz i mieszanki witaminowo-mineralne. Nasze produkty są obecne od wielu lat na rynku polskim i gwarantują doskonałą jakość oraz dużą efektywność.

Stosując zalecane dawki (instrukcja dawkowania na każdym opakowaniu) osiągniecie przyrost masy ciała i poprawę ogólnej kondycji każdego gatunku zwierząt.

Nasza oferta:

POLFAMIX®
POLFAMIX® SUPER
KONCENTRATY
SUPERKONCENTRATY
LEKI WETERYNARYJNE

NIE CZEKAJ – KUPUJ!

Producent :

Kutnowskie Zakłady Farmaceutyczne "Polfa" S.A.
Wytwórnia Premiksów
99-300 Kutno ul. Skłęczkowska 16
tel. 470-41, tlx. 83594, fax. 475-56

Agroturystyka - dodatkowe źródło dochodu.

W dniach 1 - 2 grudnia 1994r odbyło się w ODR Grabanów seminarium nt. Rozwój działalności agroturystycznej. Uczestnikami seminarium byli rolnicy zainteresowani tą formą działalności z terenu naszego województwa oraz specjalistki d/s wiejskiego gospodarstwa domowego. Specjalistki d/s wgd w ramach swoich zadań doradczych udzielają też instruktażu na temat dodatkowych źródeł dochodu rodzin wiejskich a więc też i w zakresie agroturystyki.

Tematyka seminarium dotyczyła następujących problemów:

- Założenia ogólne agroturystyki,
- Przepisy prawno - podatkowe,
- Jakość wody, badanie wody,
- Organizacja wyżywienia turystów,
- Problem zatruc przewodu pokarmowego,
- Agroturystyka a ochrona środowiska przyrodniczego,
- Przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków,
- Doświadczenia w rozwoju działań agroturystycznych z województw; Chełm i Siedlce.

W bieżącym roku opracowaliśmy program doradczy nt. Rozwój działalności agroturystycznej na obszarze Podlasia i Polesia. Na realizację tego programu otrzymaliśmy środki finansowe z Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Środki te przeznaczaliśmy między innymi na edukację w zakresie rozwoju działań agroturystycznych.

Dzięki tym środkom mogliśmy zorganizować rolnikom bezpłatnie seminarium w Grabanowie oraz szkolenia w terenie.

Agroturystyka, czyli turystyka wiejska to forma wypoczynku związana bezpośrednio ze środowiskiem wiejskim, z gospodarstwem rolniczym. Eksperti d/s turystyki twierdzą, że w 21 wieku turystyka będzie stanowić ważną gałąź gospodarki narodowej. Wzrośnie zapotrzebowanie na turystykę, w tym też na turystykę wiejską. Dochód z tej działalności stanowić będzie ważne źródło zarobku dla rodzin wiejskich, które podejmą tego rodzaju biznes.

Polska wzorem państw zachodnich podjęła pewne zamierzenia w kierunku popularyzacji i rozwoju ruchu agroturystycznego. Ponieważ ta działalność rozwinęła się intensywnie w państwach Europy Zachodniej ma także szansę rozwinąć się i u nas.

Fakt, że będzie to ważne źródło dochodu rodzin rolniczych wywołuje potrzebę działań już dzisiaj.

Najważniejsze z tych działań to:

- edukacja w tym zakresie, a więc prowadzenie szkoleń, kursów i doradztwa indywidualnego,
- promocja walorów turystyczno - krajoznawczych Podlasia,
- promocja i reklama gospodarstw, które podejmą tą działalność.

Z rozwoju turystyki wiejskiej korzyści są obustronne. Dla rodzin rolniczych a także dla turystów.

Dla rolnika będzie to dodatkowe źródło zarobku. Inne korzyści to:

- zmniejszenie bezrobocia na wsi,
- możliwość sprzedaży produktów rolnych z własnego gospodarstwa,
- okazja do zaprezentowania życia na wsi, zwyczajów, dorobku kulturowego,
- reklama i sprzedaż rękodzieła ludowego i folkloru,

Dla wczasowicza będzie to tania a jednocześnie atrakcyjna, odmienna od tradycyjnych dotychczasowych forma wypoczynku.

Nasza oferta powinna być kierowana do rodzin o niskich i średnich dochodach, do ludzi starszych, rodzin z małymi dziećmi, ze zwierzętami itp.

Jest także wiele rodzin, które mają dosyć spędzania urlopów w zatłoczonych miejscowościach wczasowych i w ośrodkach wczasowych. Potrzebują oni wypoczynku w ciszy i spokoju, w otoczeniu i kontakcie z przyrodą. Takich ludzi jest coraz więcej. Turystyka wiejska oferuje taką formę wypoczynku.

Pod względem krajobrazowych może nie jesteśmy tak atrakcyjni jak województwa nadmorskie, Mazury, czy województwa położone w górach. Województwo nasze jest atrakcyjne z innych względów. Są to:

- mało skażone środowisko przyrodnicze,
- mała gęstość zaludnienia,
- dużo obszarów leśnych,
- możliwość korzystania z wód,
- zabytki i ciekawe osobliwości.

Turystyka wiejska może oferować różne formy pobytu. Może być to pobyt jednodniowy, kilkudniowy lub dłuższy urlop.

Dochód jaki rolnik osiągnie pochodził będzie z:

- wynajmowania kwater,
- organizacji wyżywienia,
- innych dodatkowych usług turystom.

Zakwaterowanie turystów - może to być pokój w domu rolnika, stary odremontowany dom lub miejsce na polu namiotowym lub kempingowym.

Organizacja wyżywienia - może to być całodzienne wyżywienie, nocleg ze śniadaniem, lub udostępnienie turystom kuchni i sprzedaży produktów z własnego gospodarstwa.

Jeżeli planujemy całodzienne wyżywienie należy opracować dokładny jadłospis zgodnie z zasadami prawidłowego żywienia. Pamiętajmy też o uwzględnieniu w jadłospisie potraw regionalnych.

Osoby zajmujące się przygotowaniem posiłków turystom a także osoby wspólnie z nią mieszkające nie mogą być nosicielami chorób zakaźnych i gruźlicy.

Inne dodatkowe usługi jakie można oferować to:

- wycieczki turystyczno - krajoznawcze,
- ognisko z pieczeniem barana, kiełbasek czy ziemniaków,

- wspólna wyprawa na jagody czy grzyby,
- możliwość zrobienia przetworów z zebranych jagód, grzybów, bądź też z owoców i warzyw,
- wypożyczanie rowerów, konia z bryczką,
- spotkania z ciekawymi ludźmi,

Wszystko zależy będzie od inwencji i pomysłowości gospodarzy oraz od zainteresowań turystów.

Im szerszy i bogatszy będzie zakres usług dodatkowych tym większe będzie zainteresowanie tą formą wypoczynku, tym łatwiej będzie o klienta - turystę.

Pamiętajmy, że usługi dodatkowe także należy wliczać w koszt pobytu, jeżeli naszą ofertę wzbogacimy o wiele dodatkowych usług tym uzyskamy większy dochód.

Rozwój działalności agroturystycznej napotyka też na wiele przeszkód, między innymi:

- brak jednolitych, korzystnych dla rolnika przepisów prawno - podatkowych,

Obecnie został przygotowany projekt odnośnie przepisów podatkowych korzystny dla rolników podejmujących tą działalność. Jest to jednak na razie projekt. Jeżeli zostanie on zatwierdzony, poinformujemy o tym w naszej gazecie.

- brak tanich kredytów,

- małe możliwości finansowe mieszkańców wsi.

Dochód z działalności agroturystycznej nie będzie znaczący od rozpoczęcia tej działalności. W miarę rozwoju tego ruchu można będzie sporo zarobić.

Z agroturystyką wiąże się ekoturystyka. Jest to forma pobytu wczasowiczów w gospodarstwach ekologicznych. Turysta zamieszkuje w domu rolnika, który prowadzi swoje gospodarstwo ekologicznym systemem i korzysta z ekologicznego wyżywienia. Ze względu na małe możliwości zbytu produktów ekologicznych nie ma w Polsce korzystnych warunków dla rozwoju ekologicznych metod gospodarowania. Zachęcam jednak rolników, którzy będą przyjmować turystów, do uprawy warzyw na działkach metodami zbliżonymi do ekologicznych i przygotowywania z nich posiłków turystom. Podniesie to na pewno standard naszych kwater i więcej możemy na tym zarobić. Wspólnie z Urzędem Wojewódzkim z Wydz. Spraw Obywatelskich planujemy w 1995r wydać katalog promujący walory naszego regionu. Zamierzamy też zamieścić tam adresy rolników oferujących usługi agroturystyczne. Prosimy więc wszystkich chętnych rolników, którzy mają odpowiednie warunki i chcieliby przyjmować turystów w swoich gospodarstwach o zgłaszanie się do naszych Zespołów Doradztwa Rolniczego w terenie bądź do ODR Grabanów.

Opracowała: Bożena Warda.

Surówki i sałatki na zimę.

Warzywa i owoce odgrywają bardzo ważną rolę w żywieniu.

- Dostarczają składników regulujących procesy biologiczne.
- Są jedynym źródłem witaminy C, która musi być stale dostarczana, ponieważ organizm jej nie magazynuje. Witamina C zapobiega infekcjom, procesom gnilnym, uodparnia organizm na choroby zakaźne i przeziębienia. Ma wpływ na gojenie się ran.
- Dostarczają karotenów, które organizm przekształca w witaminę A. Witamina ta warunkuje prawidłowy wzrost i rozwój dzieci i młodzieży. Ma wpływ na właściwy stan skóry, zwiększa odporność organizmu na choroby.
- Są źródłem składników mineralnych, które wpływają na zachowanie równowagi kwasowo - zasadowej.
- Dostarczają błonnika, który pobudza jelita do sprawnego działania i reguluje czynności wydzielnicze ustroju oraz daje uczucie sytości.

Aby owoce i warzywa dobrze spełniały swoją rolę, muszą być prawidłowo przyrządzone między innymi należy:

- myć dokładnie przed obraniem i po obraniu pod bieżącą wodą,
- używać nierdzewnych narzędzi do rozdrabniania,
- nie moczyć w wodzie,
- rozdrabniać bezpośrednio przed przyrządzeniem potraw, bezpośrednio przed spożyciem,

- gotować w małej ilości wody, zalewając wrzątkiem z dodatkiem soli, pod przykryciem jak najkrócej do chwili gdy staną się miękkie,
- poleca się też gotowanie warzyw w skórce - pod skórką jest najwięcej składników odżywczych,
- potrawy z warzyw i owoców podawać należy bezpośrednio po sporządzeniu.

Surówka z czarnej rzodkwi.

Składniki: 20 dkg czarnej rzodkwi, 1 mała marchew, sól, cukier do smaku, 3 łyżki słodkiej śmietany, oleju lub łyżka twarożku i 2 - 3 łyżki mleka, zielona pietruszka.

Wykonanie: Czarną rzodkiew i marchew umyć, obrać, opłukać a następnie zetrzeć na tarce o średnich oczkach. Połać warzywa śmietaną, olejem albo twarożkiem. Wymieszać, doprawić do smaku, posypać zieleniną.

Sałatka z fasoli szparagowej, pieczarek, jabłek i żółtego sera.

Składniki: 15 dkg fasoli szparagowej konserwowej lub mrożonej, 10 dkg pieczarek, 1/2 szklanki majonezu, sól, cukier, sok z cytryny lub kwasek cytrynowy, natka pietruszki.

Wykonanie: Fasolkę konserwową odcedzić z zalewy, mrożoną ugotować. Pieczarki i jabłko umyć. Następnie pieczarki drobno posiekać, jabłko i ser zetrzeć na tarce o dużych otworach.

Połączyć składniki z majonezem, doprawić do smaku solą, cukrem i sokiem z cytryny.

Opracowała: Maria Wołos.

Krzyżowka Nr 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		44		41	1	49	17		
12	20		48						
				25			13	36	
14		15	16		17	18	19		
		23	27		20				21
					20				22
25	26				9				42
					27				
28									29
			32					33	34
35			36					37	
	2								38
				39	40			30	
									31
41			32		21				42
					44		45		
	34								42
46				47				48	49
	13		22						46
					50		51		
					46				50
52		53	54					55	
			56					15	24
							33	57	
58						18			16
	8								59
		61	62	63		64	65		
66	67				37		35		68
			69						3
						4			3
						70			41
72	73	74	75						
28									
	26				76	77	78		79
82					7		47		11
							83		
84									
					14				
							85		
								10	

Poziomo: 1)strunowy instrument muzyczny,11)mieszkanca jednej ze stolicy europejskiej,12)szyk,dostojność,13)ptak z rodziny bekasów,14)gatunek flądry,17)urządzenie do wypompowania wody ze zbiornika,21)bloczki na balach karnawałowych,25)pozostaje po wczasach nad morzem,27)sprinter lub maratończyk,28)zwycięzca Wyścigu Pokoju w latach 1973 i 1974,29)choroba wirusowa,32)blaszane instrumenty muzyczne,33)zdrobniałe imię żeńskie,35)męstwo bohaterstwo,38)Klio,Euterpe lub Erato,39)roślina zielna z rodziny złożonych,41)ułatwia rąbanie drewna,42)XVIII-wieczne okrycie kobiece,44)kompot do obiadu,46)sytuacja szachowa w której atakowana figura nie może się ruszyć, gdyż odsłoniłaby króla,48)Starożytna nazwa Sparty,50)zwierzę domowe,52)popularna nazwa człowieka dotkniętego bielactwem,55)parnota, powietrze, którym trudno oddychać,56)rodzaj świecznika,58)ostra przyprawa kuchenna,59)Gdańska lub Botnicka,61)holenderskie miasto serów,64)człowiek zły, niegodziwiec,66)śpiewający ptak,68)pałeczka dyrygenta,69)konina, baranina lub wieprzowina,70)szpitalna łazienka,72)tworzywo do tynkowania,76)hałas, rozgardiasz,79)błyszczący materiał,82)dokonyuje się je w banku,83)izolatka w szpitalu,84)starszak lub małuch,85)skupisko hodowli roślin cytrusowych, często pod dachem

Pionowo:1)pierwszy władca Polski,2)nagroda za pobożne życie,3)kuzynka żyrafy,4)mięka skóra do wycierania np. szyb,5)z kapitana na majora,6)na polu w czasie zimy,7)duża obszerna kapota,8)uczniowska ocena,9)duża fala morską,10)część kwiatu,15)podglebie,16)uroczysty utwór muzyczny,18)rozbiór mienia,19) po ślubie,20)inaczej bagnet,21)w więziennym oknie,22)cienkie na drzewie,23)dobre duszki domowe,24)tam jechał pociąg o godz.15¹⁰ w kowbojskim filmie,26)podjęcie pewnej działalności,30)stary niedołężny mężczyzna,31)jeden z boków trójkąta,34)indonezyjska wyspa,36)w teatrze lub na niebie,37)zasłona okienna,39)poetycko śmierć,40)odznaczenie,43)nadawana w radio,45)materiał na ubrania,47)cerkiewny obraz,49)twarde drzewo,51)muzyczny dramat,53)duży lub expres,54)warszawski klub sportowy,57)koleżanka Pysia,59)np. budynek klasy zerowej,60)odmiana gryki,62)figura warcabowa,63)roślina, której napar ma specyficzny smak,64)duży tom,65)wydajna kura,66)przepsalony żużel,67)czepia się psa,71)rosyjskie imię żeńskie,73)symbol Rewolucji Październikowej,74)haos, zamieszanie,75)biały lub rymowany,76)złota i spełnia życzenia,77)towary nic nie warte,78)miasto w rzeszowskim,79)rodzaj lampy,80)przednia lub ochotnicza,81)lubelski klub sportowy

Opracował: Jerzy Mędra

Hasło z krzyżówki nr 12/94

"DUŻO ZDROWIA Z OKAZJI ŚWIĄT ŻYCZY AUTOR I REDAKCJA"

„AIDA”

Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe
21-500 BIAŁA PODLASKA ul. Brzeska 36a tel/fax 43 77 57

... OFERUJE ...

* **OPRYSKIWACZE** - ciągnikowe zawieszane, polowe

- zbiornik 400 dm³ - wysięg 12 m
- zbiornik 400 dm³ - wysięg 10 m
- zbiornik 300 dm³ - wysięg 12 m
- zbiornik 300 dm³ - wysięg 10 m

**GWARANCJA 18 MIESIĘCY - PEŁNY ASORT. CZĘŚCI ZAMIENNYCH
CENY HURTOWE I DETALICZNE ORAZ SPRZEDAŻ RATALNA**

* **NAWOZY WAPNIOWO MAGNEZOWE** - (2 asortymenty)

- wapniowo magnezowy 13% MgO - norma S-501
- wapniowo magnezowy 8% MgO - norma S-502

W cenę wliczony transport

* **NAWOZY DOLISTNE**
"AGROSOL", "INSOL", "AGROWITAL"
punkt fabryczny - hurt, detal

* **KONCENTRATY I PÁSZE FIRMY CARGILL**

MAGAZYN: ul. Gwardii Ludowej - kierunek SIELCZYK - dojazd linią nr 9
Sklep - ul. Brzeska 36a tel. 43-77-57

ROLIMPEX S.A.

w Warszawie

* Oddział w Białej Podlaskiej
ul. Leszczynowa 1
centrala: (0-57) 43-50-21
tel. (0-57) 44-20-36, 44-18-42
telefax: (0-57) 43-51-69, 43-50-95
telex: 863135 RLX pl, 863321 RLX pl

* Zakład Nr 2 w Łosicach
ul. Targowa 8
telefon: (0-57) 57-34-52
telefax (0-57) 57-34-52

PROWADZI SPRZEDAŻ

w hurtowni
spożywczo-alkoholowej:
* cukru
* herbaty
* ryżu
* tłuszczów roślinnych
* napojów
* słodyczy

* śruty sojowej
* śruty rzepakowej
* mączki mięsno-kostnej
* mączki rybnej
* koncentratów dla trzody
* mieszanek pełnoporcjowych
* dodatków paszowych
* zboża: pszenicy, owsa, żyta, jęczmienia

SKUP

koniczyny czerwonej, seradeli, łubinu, ziemniaków, zbóż

PRZY ZAKUPIE I SPRZEDAŻY WIĘKSZEJ ILOŚCI ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ NEGOCJACJI CEN, WARUNKÓW PŁATNOŚCI I TRANSPORTU.

Proponuje

korzystanie ze Składu Celnego

Kontraktuje

- * ZIEMNIAKI SADZENIAKI
- * TRAWY NASIENNE (RAJGRAS ANGIELSKI)
- * ROŚLINY MOTYLKOWE (KONICZYNĘ CZERWONĄ, SERADELE)

Zaopatruje

rolników w kwalifikowany materiał siewny i sadzeniakowy

Ogłoszenia

HAWRYLUK ZDZISŁAW zam. Bezwola, Górne 33
Sprzedam dużą ilość żyta

CHWEDORUK TADEUSZ zam. Krzewica 13
Sprzedam prasę wysokiego zgniotu - niemiecka K-442

PANASIUK JADWIGA zam. Zahajki gm. Drelów tel 293
Sprzedam prasę wysokiego zgniotu produkcji niemieckiej cena do uzgodnienia

KAŁAN TADEUSZ zam. Harachwosty nr 17
08-206 Huszlew
Sprzedam młocarnie z prasą "Kuna" stan dobry

ŁUKASZUK STANISŁAW zam. Kornica Stara 52
Sprzedam prasę wysokiego zgniotu niemiecką

ADRES REDAKCJI: Grabanów 21-500 Biała Podlaska

Telefon: Biała Podl. 433792, 433866,

411255-Dyrektor, telefax 438198

telex 683330

ADRESY i telefony Rejonowych Ośrodków:

Biała Podl. ul. Żeromskiego 3 tel. 433234

Radzyń Podl. ul. Międzyrzecka 99 tel. 520022

Parczew ul. Piwonia 50 tel. 542474

Łosice ul. Piłsudskiego 6 tel. 57-26-65

Wisznice ul. Nowa 14 tel. 781411 prosić 249

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

DYREKTOR: mgr inż. Sokołowski Andrzej Z-ca DYREKTORA: mgr inż. Jeleń Stanisław

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: K. Kuresza, R. Juszczyk, B. Fiłatiuk, B. Michalczyk, Cz. Mirczewska, A. Matuszewski, A. Strącicka, A. Radzikowska, B. Warda, A. Witek, A. Żurkowska, specjaliści terenowi doradztwa roln. i specj. WGD.

SKŁAD KOMPUTEROWY: M. Zając, A. Mazur

DRUK: I. Wagner - poligrafia ODR. Nr zamówienia 02/94 nakład 3.200 szt.